

8 februari 2011 dinsdag

Rechters zijn voorzichtiger geworden. 'Meer vrijspraken is zorgelijke tendens'

BYLINE: 'Ik word een beetje gezien als een zeikerd.' Frank groeliken; Merel van Leeuwen Amsterdam

SECTION: Blz. 8

LENGTH: 641 woorden

#Boek Rechtspsycholoog Peter van Koppen wil de rechtspraak wetenschappelijker maken. Dat zou een hoop ellende schelen.

Zolang rechters te veel op hun eigen gezonde verstand en intuïtie afgaan en de rechtspraak niet wetenschappelijk benaderen, wordt het aantal rechterlijke dwalingen niet minder. Dat stelt rechtspsycholoog Peter van Koppen (57) in zijn boek *Overtuigend bewijs*. Daarin haalt hij een flink aantal voorbeelden aan van rechtszaken waarin volgens hem een onjuist vonnis is geveld. Dat hij die fouten wel ziet en rechters niet, komt omdat hij die zaken heeft geanalyseerd, aldus Van Koppen. 'Ik heb het bij voorbaat over zaken die ik goed ken.

Ik kan aanwijzen waar het fout is gegaan, als de rechter daar op had gelet, had hij een andere beslissing genomen. Een rechter zal zeggen dat het om zijn overtuiging gaat en dat ik daar niet over kan oordelen. Maar ik probeer uit te leggen dat je er wel degelijk een analyse aan vast kunt knopen.' Hoogleraar rechtspsychologie Van Koppen treedt veelvuldig op als getuige-deskundige in strafzaken en is een van de bedenkers van het Project Gerede Twijfel waarin mogelijke rechterlijke dwalingen worden onderzocht door studenten en hun begeleiders. Hij heeft vele publicaties op zijn naam en schreef al in 2003 dat Cees B. ten onrechte was veroordeeld voor de moord op een 10-jarig meisje, de zaak die bekend is geworden als de Schiedammer parkmoord. Van Koppen bleek gelijk te hebben. Het kan volgens hem fout gaan, omdat rechters zich fixeren op het schuldige scenario. 'Ze kijken of de verdachte voldoet aan de tenlastelegging. Rechters zouden ook het alternatieve, onschuldige scenario moeten onderzoeken. Ze vinden dat eigenlijk beneden hun stand, terwijl de essentie van een schuldig scenario is dat je andere scenario's verworpt. De vraag moet worden beantwoord welke bewijsmiddelen het onderscheid maken tussen het schuldige en het onschuldige scenario.' Rechterlijke dwalingen zijn niet alleen rechtszaken waarin onschuldigen worden veroordeeld. Van Koppen geeft voorbeelden in zijn boek van vrijspraken waarbij volgens hem wel degelijk genoeg bewijs voorhanden was om de verdachte te veroordelen. Sinds de Schiedammer parkmoord is het aantal vrijspraken toegenomen, van 4 naar 9 procent. Hij vindt dat een zorgelijke ontwikkeling. 'Rechters zijn voorzichtiger geworden. Op zich is dat prima, maar ze moeten ook hun werk doen. Werd vroeger dan 5 procent van de verdachten ten onrechte veroordeeld? Daar geloof ik geen barst van. Ik denk dat de meeste gevallen zo schuldig zijn als de

neten, maar dat het bewijs verkeerd geïnterpreteerd is.' Van Koppen heeft kritiek op de studie rechten, maar hij laat achterwege dat bij de SSR, het opleidingsinstituut van de rechterlijke organisatie, cursussen worden gegeven om de kennis van rechters en officieren van justitie bij te spijkeren. Daar leren rechters hoe ze bewijs moeten beoordelen. Maar Van Koppen, zelf docent bij de SSR, heeft daar een niet al te hoge pet van op. 'Rechters zijn niet verplicht om die bijscholing te volgen. Ik vermoed dat de rechters die ik op cursus zie meer geïnteresseerd zijn in dit soort dingen en je zou juist die anderen willen bereiken.' Het rechtssysteem hoeft van hem niet op de schop. 'De vraag die je moet stellen is: als je wordt verdacht van een misdrijf, of je het nou hebt gedaan of niet, in welk land zou je dan het liefst voorkomen? Dan is Nederland toch wel een van de toplanden. Mijn verhaal gaat over een rechtssysteem dat redelijk functioneert, maar waar een aantal stomme dingen in zit die we beter kunnen maken. Ik word een beetje gezien als een zeikerd, die wijst op de dingen die misgaan in het strafrecht. Daarom wilde ik dit keer een positief boek schrijven, over hoe het wel moet.'

Rechters zijn voorzichtiger geworden.